

חינוך

מאכל

י"ד באייר, תשע"ה | גיליון 13

מדורות ל"ג בעומר כאתגר חינוכי

| הרב יונה גודמן, מנהל חינוכי, רשת ישיבות ואולפנות בני עקיבא |

הוסיפו לתפוחי האדמה השרופים של ילדותנו גם את מיטב סוגי הבשר).

קבוצה שלישית (שהיא בוודאי מיעוט קטן): נגררת במשך השעות לדיבורים ולמעשים לא ראויים. המוזיקה והשתייה (והרי אין שמחה אלא בין...), השוטטות הסתמית ומעשי הקונדס, ההתנהגות בין קבוצות של בני לקבוצות של בנות ועוד, רחוקים מאוד מעולמנו הרוחני-חינוכי. לעתים נדמה כי עליהם יאמר בכל הקשור למדורת ל"ג בעומר: 'תוכו זרק - קליפתו אכל'.

למותר לציין כי אין המדורות מתארגנות לפי אופי הקבוצות. בחלק מהן יש נציגים מכל הקבוצות גם יחד, ונותרה השאלה מי בראש ומי קובע את האווירה. מי יוביל, מי יגרר ומי יתבונן. מדורות אחרות מתחילות באווירה של הקבוצה הראשונה, אך בהמשך הלילה מצטרפים אליהן 'חברים' משועממים השייכים לקבוצה השלישית, ומביאים איתם מוזיקה רועשת ולא מכובדת, שתייה חריפה ועוד. אף אם אלו אינם אלא מיעוט קטן, עדיין עומדת בעינה השאלה מי ינהיג את האווירה ומי יקבע את הטון.

"בהמשך הלילה מצטרפים למדורה 'חברים' משועממים, ומביאים איתם מוזיקה רועשת ולא מכובדת, שתייה חריפה ועוד"

מנהג יש בעולם, אותו מחשיבים מיטב ילדינו כדין גמור: החובה להישאר ערים בל"ג בעומר כל הלילה, ליד המדורה. אחד הצעיר ואחד המבוגר, וכל המרבה הרי זה משובח. מדד תמוה לבגרות ול'גבריות' הגיע לעולם, והוא שעת כיבוי המדורה בלילה ארוך זה.

נותרה רק שאלה שולית: מה עושים בכל אותן שעות של ערות, ללא תכנית או יד מכוונת, כשעולם המבוגרים מזמן הלך לישון?

כמדומני שניתן בהכללה לחלק את החוגגים לשלוש קבוצות:

קבוצה ראשונה: מארגנת ליד המדורה ערב גדוש בתוכן ערכי ומרומם. השירים, דברי התורה, ואף השיח הפשוט - כולם אומרים כבוד והדר לרשב"י ולתורתו מצד אחד, ולרבי עקיבא ותלמידיו בצד לוחמי בר-כוכבא וגיבוריו, מצד שני.

קבוצה שנייה: אינה מכינה מראש את תכנית הערב ואינה יוצקת בו תוכן משמעותי, אך גם השיח ה'סתמי' שלה הוא נאה, ובסך

הכול מעבירים היושבים יחדיו ערב מהנה וחיובי, עם שירי ארץ ישראל ישנים (וגם חדשים...) ואוכל כיד המלך (מזמן

הצעות מעשיות

נוכח אתגרי ל"ג בעומר ומדורותיו, נודעת חשיבות יתירה לתפקידם של מחנכים והורים, הן בהכנת תלמידינו וילדינו לקראת ערב זה והן לאורכו. בין השאר ניתן וכדאי:

1. ללמוד יחד, מראש, על מהותו של היום. לספר ולקרוא על רשב"י ותורתו, ולחשוב יחד אלו התנהגויות ראויות להתגלות ביום מיוחד זה, יום הקשור לתורת הסוד, שבאופיו מצריך מבט פנימי על החיים וענווה, ולא רעשנות והחצנה.

2. לקיים מראש דיון משותף, מכובד וענייני, על אופי המדורות שבהן השתתפו ילדינו בשנים עברו, ועל התוכן שהם רוצים ויכולים לצקת השנה למדורה שבה ישתתפו. יחד אתם נבין, כי המקשיב ללהבות המדורה עשוי לשמוע את קולותיהם של תלמידי רבי עקיבא, הלומדים תורה בגבורה לאורה, חרף הסכנה; יחד נקלוט כי המתבונן בלהבות המדורה עשוי לראות את צלם של לוחמי בר כוכבא, שבגבורה מעבירים אותות מלחמה באמצעות אורה. בע"ה נשאף לסייע לצעירינו לפתח הסתכלות ארצישראלית בריאה אל עבר מדורתם. הסתכלות שתאפשר יניקה של תעצומות אלו ואחרות מגבורת ראשונים, למען התורה ולמען החירות.

3. להרחיב את הדיון המכין כך שלא יתמקד רק בשאלת אופי התרבות הבא לידי ביטוי באותו ערב, אלא שיעסוק גם בשאלות נוספות של הלכה ומוסר. בין השאר נשאל, האם בהכנות האחרונות למדורה נרשה לעצמנו לגנוב עצים מאתר בנייה או מחברים שכבר שמרו אותם לעצמם? בנוסף, לילה זה מפגיש אותנו עם הלכות נוספות, לאו דווקא קשורות לגזל: מי אחראי על כשרות המזון? מי דואג למים לנטילת ידיים ומי לברכת המזון? האם נזכור לנקות לפני לכתנו הביתה?

4. בד בבד, יש לתת את הדעת בלילה זה גם למוסר בפן

החברתי. האם נארגן מדורה תוך החרמת יחיד או קבוצה רק משום שהם קצת שונים מאתנו, או שנגלה מנהיגות ונדאג להזמין גם את אלו למדורה שלנו? לא בכדי זוכרים אנו בימים אלו מה קרה לתלמידי רבי עקיבא: הנדע לא לגלוש ללשון הרע, לבדיחות טפלות או ל'קטילות' כלפי חלק מהמשתתפים?

הרי מנהגי האבלות של ספירת העומר נועדו לא רק להגביל אותנו אלא בעיקר ללמדנו דבר. בואנו לסכם את ימי האבלות

של הספירה, ראוי לשאול את עצמנו מה למדנו מהם, וכיצד לימוד זה ילווה אותנו בעתיד בכלל, ובלילה זה בפרט, בין השאר בתחום של 'בין אדם לחברו' (שמתגלה גם בתשובה לשאלה את מי נזמין למדורה וכיצד ננהג ביחס למשתתפים במדורות אחרות או במדורה שלנו). ועוד לא דיברנו על היחס לרכוש הנמצא באזור המדורה; לשעות השינה של השכנים וילדיהם ועוד.

5. לדבר על מנהיגות. לאתגר את ילדינו להיות מהמובילים, מהדואגים להכין סיפורים ושירים, דברי תורה ותכנים, שייצקו אווירה בונה ללילה ארוך זה. לאתגר אותם להיות מנהיגים איכותיים, שאינם נגררים אלא מובילים.

6. לחשוב יחד על כל הקשור ללחץ חברתי, ועל הצורך לבחון מראש מה קורה לי כשסביבי מתחילים להתנהג בצורה נמוכה. האם אני נגרר ומצטרף? האם אני "רק מסתכל"? ושמה יש בי העוז והעוצמה לבקש מאחרים לא להפריע לאווירה שאנו מנסים ליצור או, למצער, לדעת מתי לפרוש בעצמי?

7. למחנכים מומלץ לפנות במכתב קצר להורים, לעדכן אותם בדבר ההכנות שנעשו בדיון הכיתתי, ולעודד אותם אף למלא את חלקם בהכוונת הצעיר ובהצבת גבולות לפי הצורך. למותר לציין שהורים לצעירים יכולים וצריכים לקבוע שעת חזרה (כן, גם בגילי חטיבת הביניים!). כן כדאי להם לברר עד מתי הסניף ומדריכיו אחראים וממתי ילדינו נותרים בשטח לבדם.

"ביקור קצר במדורה של תלמידינו וילדינו עשוי להיות עבורם בבחינת "דמות דיוקנו של אביו" על כל המשתמע מכך"

בלילה עצמו

מנהג יפה התפתח במקומנו, בו יוצאים מחנכים וראשי מוסדות רבים לבקר את תלמידיהם בערב שבת הארגון. הם באים להביע תמיכה, משמיעים דברי חיזוק וממשיכים הלאה לסניף הבא. כן עושה גם חלק מההורים. מנהג זה חיוני אף יותר בליל ל"ג

בעומר! ראוי לעשות סיבוב, לבד או בקבוצה קטנה של אנשי צוות או הורים, ולבקר במדורות. מחנכים ילכו לבקר במדורות חלק מתלמידיהם, והורים במדורות ילדיהם. אין בזה פלישה למרחב הפרטי שלהם, אלא ביקור והתעניינות כנים ומבורכים. צריך לבוא למספר דקות, לדרוש בשלומם, ולהמשיך הלאה. קשה להפריז בחשיבות ביקור זה, שעשוי לא רק ללמדנו על תרבות הפנאי של ילדינו בשעות הקטנות

"בבואנו לסכם את ימי האבלות של הספירה, ראוי לשאול את עצמנו מה למדנו מהם, וכיצד לימוד זה ילווה אותנו בעתיד בכלל, ובלילה זה בפרט"

של הלילה, אלא אף להיות עבורם בבחינת "דמות דיוקנו של אביו" (רש"י לבראשית לט, יא על פי סוטה לז), על כל המשתמע מכך.

סוף דבר, אין אנו באים להתנגד למדורות ילדינו או לזלזל בהן, אלא חפצים להעצים את יכולתם להיות ראויים להן. עלינו ללמדם כי חופש ועצמאות הןם הזדמנות ללקיחת אחריות; וכי יציאה מהשגרה עשויה להיות הזדמנות שבה יראו לעצמם את בגרותם האמתית ואת עוצמתם, עת יבחרו בטוב.

בע"ה, באמצעות שדר כן של אמון בצד דיון מכין ומכוון, התנהלותם ברגעי חופש ארוכים אלו תאיר את דרכם ואת סביבתם. כך בע"ה בלילה מלא הוד זה, וכך לאורך השנה כולה.

"בַּר יוֹחָאֵי נְאֻזְרָתָ בְּגִבּוֹרָה וּבְמִלְחָמַת אִשׁ דֵּת הַשְּׁעָרָה..."